

Nro. 8.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Juliusnak 26-dik napján 1796-ik
esztendőben.*

Hadi Történetek.

A Fels. udvari hadi Cancellária következő tudósítást közle velünk a' múlt szombaton este, a' *Bétsi Udvari Diárium*ban: A' *Moguntziai* katonai őrizet erősítésére egynéhány batallion gyalogságot küldven Gr. *Wartensleben* hadi Tárnokmester, lehetetlen vólt nékie a' *Bergen* mellett *Frankfurt* szomszedságában való tanyáját, a' számos ellenség ereje ellen sokáig védelmezni; arravaló nézve, e' folyó hólnapnak 11-dikén a' *Ménus* bal partyára költözött, és *Sachsenhausen*'s új *Isenburg* közt szállította meg a' kórmánya alatt lévő Cs. K. armádiát. (*Sachsenhausen* a' *Ménus* bal partyan *Frankfurtal* által ellenben fekvő jól

(meg erősített külső váraska, a' mellybe az ott lévő szép kö hidon lehet által járni). Illyenképen semmi akadály nem lévén az ellenség előtt, mindjárt más nap három colonnében ment *Frankfurt* alá, 's mingyárt akkor lövöldözni kezdette azt, mellyet a' város védelmezésére hagyatott Cs. K. négy batallionok tehetségek szerént visszonztak, mindazért, hogy az ellenség dühösségét tartóztathassák, mind hogy a' *Ménuson* által költözött *Austriai* armádiát fedezhessék, és időt nyerjenek az ott lévő számos artillériának, és tábori munitiónak batorságos helyre való küldetésére.

Minthogy *Frankfurt* városának régi erősségei nem olyanak, hogy a' mái időben szokásba vett ostromlást sokáig ki álhatnák, tanátsosabnak itilte Gr. *Wartensleben* capitulatio mellett azt az ellenségnek által engedni, mint az ostromló tűz által a' lakosok hajlékjaikat, és vagyonaikat meg emefztetni, annyival inkább, mivel már is nem kevés kart tsinált az ellenség artillériája tüze, és 7 embert meg is ölt. — Ahozképest olly forma capitulatióra lépett a' benn lévő katona őrizet kormányozója a' *Murray* regementbeli *Obester Brady Kléber* Fr. Generálissal, hogy 48 óráig tartó fegyverfzűnés után néki a' város által adattassék, a' mi benn lévő hadi népünk pedig, artillériájával, munitiójával, fegyverével és bagazsiájával együtt onnan szabadon ki mehessen, a' melly Jul. 16-ik napján reggeli hét órákor meg is történt.

„Azonközben az ellenség minden mozdulásaiból úgy vévén észre Gr. *Wartensleben*, hogy a' *Würtzburgi* püspökség ellen tette volna fel a' tzeljät, a' hová *Fulda* felé egy colonnéját már ki is indította; szükségesnek itilte *Würtzburgba* elegendő katona őrizetet küldeni, a' vezérlése alatt lévő armádiát pedig, *Werne*k és *Kray* F. M. Lajtinánokkal öfzve kaptolván, a' *Kintzing* vize mellett le telepíteni, 's onnan vigyázni az ellenség igyekezetére, és mozdulásaira.”

„A' *Rénus* felső környékéről, nevezetesen a' *Svéviai* kerületből az írja a' Fels. hadi Cancelláriának *Gyulay* Obester, hogy ötöt, a' ki *Fröhlich* F. M. Lajtnant parantsolatjából a' *Kintzingi* völgyet fedezte, Jul. 14-ik napján nagy erővel megtámadta az ellenség, és minthogy a' *Svéviai* kerületbeli truppok minden ellentállás nélkül, ágyúiknak, 's munitióiknak hátra hagyásokkal, magokat a' *Necker* vizeig vissza vonták, ő is kénytelen volt előbbi tanyáját oda hagyni, 's *Hornberg* alatt le telepedni.”

Végtére azt is jelenti a' Fels. hadi Cancellária, hogy *Károly* fő hertzeg a' vezérlete alatt lévő Cs. K. ármádiával *Vajhingen* mellett ütött sátort, hogy ekképen a' *Stutgardia* felé törekedő ellenséget útjában meg akadályoztathassa, egyfzersmind közelről szemlélhesse annak a' Német Birodalom romlására tzelezó szándékát.

Egy Jul. 13-ik napján költ *Frankfurti* magános levél ekként adja elő azon városnak egynéhány napig tartott környülállásait: Tegnap, esteli 5 órakor számos Fr. truppok 's töbnire lovas seregek érkeztek környékünkre, és mingyárt akkor colonéba formáltak magokat. — Nyomba követte ezeket a' gyalogság. A' lovasság közül 25 — 30 ember ki válakozván külső kertjeinkig nyargaltak, 's puskáztak kitsiny fegyvereikből — azután egy haubitza lövetett a' városba, mellyre a' mi bástyáinkon lévő ágyúk is el kezdték játékjaikat. A' Frantziák is válaszoltak, de nem igen keményen, de azért még is mingyárt nagy lárma esett városunkban, 's mindenfelől keserves siras és jajgatás hallatott. Nyóltzad fél órakor a' lövöldözés és lárma meg tsendesedvén, egy Fr. Adjutáns vezetett bé a' *Friedbergi* kapun szem békötve, a' ki is néhány magistratusbeli személyekkel és egy *Austriai* tisztel egyetemben a' város Comendánsához ment, hanem tsak hamar vissza tért. Mindenek úgy gondolkoztak, hogy a' benn lévő Cs. K. seregek azon éjjel bennünket el hagynak,

's által adják városunkat a' Frantziáknak. Úgy is lett volna bizonyosan a' dolog, ha *Sachsenhausen* által engedtetett volna Gr. *Wartenslebennek*. De ebben a' Frantziák nem akarván meg egyezni, nagy félelembe ejtették a' magistratust és lakosokat. Mingyárt azon éjjel két deputatus küldetett *Heilbronba*, a' kik *Károly* fő hertzeg előtt esedezzenek, hogy a' városnak kedvezvén, siettesse annak Frantziák kezébe való által adását. — Azonban éjfél után két óraker ismét hozzá fogott az ellenség a' város lövöldözéséhez, a' midőn egy ház meg is gyullott, 's egynéhány ember meg sebesitetett. — Reggeltől fogva esteli hat óráig engedtetett idő a' gondolkozásra, hogyha akkor fei nem adatik városunk, kemény ostrom alá fog rekelztetni. — *Esteli 7 óraker*: Már is egynéhány ágyú lövést tettek a' Frantziák. — 8 és 9 óra közt, ily szerfelett való ágyúropogas vólt, mellyhez hasonlót hallani sem lehetett, és éjfél után két óráig szüntelen tartott. — Éjfél előtt 11 óraker három helyet gyulladott meg a' város, és mintegy 21 ház égett porrá a' zsidó útzában. — Jul. 14-kén: Épen most hirdettette ki a' magistratus, hogy az ellenségeskedés meg szünt, hogy a' Gr. *Wartensleben* fő kvártélyában a' capitulatio végbe ment, 's meg erőssitetett egy azon végre küldetett Fr. Generális keze alá írása által. — Jul. 15-ikén este: A' tűz meg szünt — 142 házat emelztett meg — hólnap reggeli 7 óraker által adatik városunk a' Frantziáknak.

Olasz Ország.

A' *Majlandi* levelek szerént, még most is minden nap sok segítő Fr. seregek érkeznek oda, 's kevés pihenések után *Bergamóba* és *Bresciába* marsiroznak (mind a' kettő erős város, és a' *Velentzei* Republikához tartozik, még is a' neutralitas mellett is semmi respectussal nintsenek az eránt a' Fr. Republikánusok).

Toskanából iratik, hogy minekutánna 5000 főből álló Fr. sereg bé rukkolt volna *Livornóba*,

önön maga *Buonaparte* fő vezér és *Salicetti* Fr. nemzeti Commissarius is oda mentenek, és nagy pompával vitettek bé a' városba. Mind akkor, mind annakutánna tökéletes tsendességben vólt a' nép, szorosán meg tartván az előjároknek ez eránt ki adott parantsolatját. — Jun. 28-ikán reggel a' városnak mind egyházi mind világi tekénetesebb lakosai *Buonaparte* Generál udvarlására mentek, estére szép muzsika vitetett tiszteletére. Azonközben ismét 5000 főből álló Frantziáság takarodott bé *Livornóba*.

A' következett napon, úgymint, Jun. 29-ikén nevezetes stabalis tiszteivel együtt *Florentziába* utazott *Buonaparte* Generális, holott a' Fr. követ házába szállott bé. — Jul. első napján a' nagy hertzeg udvarlására ment, a' ki mind ötet, mind a' vele vólt Fr. tiszteket asztalához méltóztatta, és azt is meg engedte, hogy vele együtt a' közönséges játék néző helyre mehessen estére. — Innen a' következett nap *Mántuai* fő kvártélyába ment vissza, oda parantsolta a' *Bononiában*, *Ferrarában*, és *Livornában* ment truppoknak, nagy részét is, menni minekutánna a' Sz. Pápával való fegyverfzűnes is tökéletességre ment vólna.

Juliusnak 6-ik napján, a' mint *Livornóból* iratik, egy 36 ágyús Anglus fregatte ment az oda való kikötő helybe *Nápolyból*, leg kissebbet sem tudván az ott történt változásokról, és tsak akkor vette észre, hanyadan légyen a' dolog, midőn egynéhány ágyú golyóbisok repültek közöntésére a' kikötő hely kastelyából. — A' vólt legnagyobb szerentséje, hogy este lévén az idő, nem mehettek fogságba ejtésére a' Frantziák. — Ő is tehát jókor reggel ki repült a' kikötő helyből, hanem az ellenkező szél által meg akadalyoztatván útjában, el nem kerülhette a' Fr. artilléria zaporát, melly nem kevés kárt tsinált hajójában, de tsak úgyan meg nem károsithatta annyira, hogy tengeri útját, ha mind nehezen is, tovább ne folytathatta vólna. — Az időtől fogva bé zárolva tartják az Anglus hajók a' *Livornói* kikötő helyet,

és semmiféle nemzet hajóját nem engedvén oda bé menni, egészlen kétfelé vágta a' kereskedést. Az ott lévő Frantziáság minden utón módon kedvessé akarja magát a' nép előtt ottan tenni, de azomban csak úgyan lététette a' polgársággal a' fegyvert.

A' múlt hólnapnak 27-ikén titkos Consistoriumot tartván a' Sz. Pápa, elsőben néhány üres püspöki székeket osztogatott ki, annakutánna igen érzékeny, és a' mostani szoros környülállásokhoz alkalmaztatott beszédet tartván a' jelen volt Kardinálisok előtt, fontos okokkal meg mutatta azt, hogy éppen most vagy az időnek az a' tzikkelye, a' mellyben az *V. Sixtus* Pápa által az *Angyal* várban (*Engelsburgban*) le tétetett kints tárat fel kellene nyitni, másként lehetetlen volna a' Frantziákkal kötött fegyverszűnés tzikkelyeinek eleget tenni, 's a' nélkül az egyházi birodalomnak bátorságban és tsendességben meg maradni (b). Ebben a' gyűlésben választattak ki azon egyházi személyek is, a' kiket a' Frantziákkal való békességnek tökéletességre való vitele végett *Párisba* küldött Ő Szentsége, úgymint, *Piearochi*

(b) *St. Angelo, Engelsburg, Angyalvára*, az az erősség, mellynek VIII. Bonifacius Pápa 1593-ik esztendőben vetette meg első fundamentomat, az utánna következtek pedig kemény köfalakkal és 5 bástyákkal erősítették azt meg. — Ennél több és nagyobb erőssége nintsen Róma városának, a' hova a' Vatikánai palotából egy föld alatt való úton bizvást által lehet menni. — Ennek a' várnak közepen vagy egy vastag és kérék torony, a' mellyben tartatnak a' levelestár, a' hármaskorona, az anyaszentegyház klénodiumai, és az *V. Sixtus* Pápa kintse, mellyet ő öt esztendei jó gazdálkodása által öt millió scudira, az az, 15 millió forintra szaporított, 's arról öly testamentomot tett, hogy ahoz a' Római udvar végső szükségében kelletik nyúlani.

és *Evangelista* abbások, az elsőbb tellyes hatalmú követi rangal, az utólsóbb pedig amannak segítségére.

Úgyan azon napnak, mint a' *Sz. Péter és Pál* Apostolok napját meg előző napnak estéjen, tartott ő Szentsége, a' *Vaticana* templomban, a' *Sz. Egyház* régi bé vett szokása szerént, vespert, és más nap *Sz. Misét*, mellynek végződése után ismét protestált a' *Római* udvar a' *Nápoly* király által bé nem küldetett adóbeli sátor ellen. Néhány esztendőktől fogva ezen sátor helyet bizonyos summa pénzt szokott a' *Nápolyi* király *Rómába* küldeni, de a' mellyet el nem fogadván a' *Római* udvar, félre tétetődött, és már feles summára meg szaporodott. — Most is végbe vitte ezt a' király, de halzon nélkül, arra való nézve, mind ezt mind az uralkodásának kezdetétől fogva oda küldött summa pénzt *Rómában* lévő követje által öfzve szedette, 's *Nápolyba* vissza küldette (c).

Olasz Ország szélső határáról Jul. 15-ik napján.

Minden *Olasz Orzági* levelek egyenlőképen erősítik a' *Fr. ármádiának Mántua* alatt szenvedett nagy veszteségét, mellyet leg inkább a' *Bonóniában* verbuált új katonák okoztanak vala, a' kiket előre küldöttek a' *Frantziák*; de a' kik mindjárt az első ágyú ropogásra hátat vetettek, és az őket meg akadályoztatni akaró *Frantziákkal* öfzve keveredvén egymást öldösték. — *Jul. 6-ikán*

(c) Ezt a' *Nápoly Országhoz* való jussát a' 11-ik százig, nevezetesen az 1053-ik esztendőre viszi fel a' *Római udvar*, a' midőn *Robert Guiscard* alsó *Normanniai* hertzeg *Apuliát* és *Calabriát* feudumba által vévén a' *Római udvartól*, arra kötelezte magát és maradékát, hogy a' *Pápa birodalma* fetsőségének meg esmérésére minden esztendőben egy fejér lovat, egy sátort, és 600 aranyat fognának küldeni, 's ezeket *Péter és Pál* napját meg előző este által is adni.

oda hagyván a' republikánusok *Véronai* táborhelyeket *Legnago* alatt telepedtek le, az *Austriakusok* pedig jó előre nyomúlván minden órán véres játékba fognak velek keveredni.

A' *Tirolisi* határokon táborozó armádiák közt semmi nem történt egyéb, hanem hogy csaknem minden nap újabb újabb segítő seregek érkeztvén az *Austriakusokhoz*, külső vigyázatjaikat mind elébb elébb visszik, a' *Frantziák* pedig hátrább vonnyák. — Sült hazugságnak lenni mondatik, hogy a' *Fr.* armádia fő kvártélyá *Roveredóba* tétett volna által; hogy *Massena* Generál a' *Gardi* tó mellett állana corpusával; hogy a' *Cs. K.* armádia *Trient* felé vonná magát vissza, és egy punctumot keresne, a' hol erőssen meg vethetné a' lábát s. a' t. Sőt inkább örömmel hirdethetjük, hogy vigyázó vezérjeink minden fel tételét hejjábavalóvá tették az ellenségnek, és minekutánna minden segítő seregeink épségben oda jutottak volna, olly jó rendeléseket tettek, hogy ma hólnap előbre fognak nyomúlni, és ha velek együtt munkálkodni fognak az egek, egész *Lombardiából* ki fogják az ellenséget hajtani.

Német Ország.

A' *Condé* hertzeg corpusában lévő katonák mint néhány *Svéviai* helységeekben költ levelek beszélnek, nem szinte úgy viselték magokat, mint a' mint remenylették vala a' lakosok.

A' *Condé* hertzeg armádiája kétféle emberekből állott, úgymint *Frantzia* emigrált nemesekből, és mind a' *Frantziáktól*, mind iminnen amonnan oda szökött gyülevész emberekből, és ezeknek nagyobb vólt a' száma, mint a' valóságos *Condéistáknak*, az az, az *Fr.* emigrált *Frantzia* nemeseknek. És így nem ezek, a' kiknek közönségesen jó nevelések, és jó erköltsi carachterjék vólt, hanem amazok pusztitottak és rablottak a' hol meg fordúltak, 's úgyan ezek ellen panaszkodnak a' *Német Orzági* levelek.

Ulmából így irnak. A' miólta úgymond a' Condéistak erőszakosan bé akartak hozzánk jönni, azoltától fogva itten is háborúsak a' környülállások — a' kapuknál vigyázó őrizetek meg kettőztettek — a' mellesleg levő kapuk bé zárattak, 's egynéhány ágyúk vonattak a' kapú előtt való mezőségre, éjjel nappal járnak a' patrollirózok, és minden éjjel a' polgár katonaság tészén a' kapuk előtt szolgálatot. — A' *Svéviai* kerület közönséges kasszája *Nördlingbe* küldetett által.

A' *Friedbergi* ütközet után, Julius kilentzedikén történt, szükséges rendeléseket tétetett a' *Hesszenkasszeli* Landgróf *Hanauban*, a' neutralitas jussainak allandóul való fenn tartása végett. — Kettőn kívül minden kapukat bé záratott, azokhoz kemény őrizetet állitatott, és három batalionnál szaporitatta a' városban lévő katona őrizetet. — A' *Frankfurtból*, *Offenbachból*, 's masunnan ki költözteknek, 's menedék helyet *Hanauban* keresőknek száma ólly nagy vólt már ekkor is, hogy allig lehetett az utakon miatok menni.

Károly fő hertzeg előre *Heilbronba* küldvén maga bagazsiáját, maga is oda ment Jul. 10-ik napján. — A' felső *Rénusi* Cs. K. ármádia tábori apatikája 40 szekereken Jul. 11-ikén *Augspurgba* jutott. — A' *Moguntziai*, *Manheimi* és *Filipsburgi* várakban eddig vólt Cs. K. seregek helyét Német Birodalombeli truppok küldettek bé őrizetre.

Bambergből Jul. 17-ikén. Úgy hallatik, hogy a' Cs. K. magazinum Cancelláriája ide fogna jönni. — A' Frantziák *Asaffenburg* alá szándékoznak menni, és az ott táborozó Austriai ármádiával meg ütközni. — Generál *Werneck* *Würtzburg* védelmezésére küldetett.

Batáviai Respublika.

Egyfzeriben meg szünt az *Orániai* ház barátjai ellen való gyűlölség. — A' Frantzia kormányzó közbenjárásara nemtsak ezek, hanem még *van Spiegel* és *Gr. Benting* is szabadon botsátattak

eddig volt fogságaikból. — A' hadi dolgokra ügyelő Commissió azon panaszolkodott a' Convent előtt, hogy a' Respublika zsoldjában álló Fr. seregeket minden esztendőben montirozni kell, melly igen nagy költséget okoz a' nemzetnek; azért szükség volna *Bournonville* Generálist meg kérni, hogy a' mennyire lehet, kedvezne ezen másként is sok szükségekkel küzködő Respublikának. — A' Jul. 7-ik napján tartatott gyűlésben arról tudósította az előülő a' Conventet, hogy a' *Braak* Viceadmirál vezérlése alatt lévő Hollándiai eskadre *Surinamba* érkezett Máj. 12-ik napján, a' midőn még *Demerary* szigetnek *Anglusok* által lett el vétetése nem tudatott. — Jul. 4-ikén egy compánia lovas ártilléria indult ki *Woerdenből* hat hat fontos ágyúval az alsó *Rénusi* Fr. armádiához küldetett segítő *Hollándus* seregekhez. — Egy *Moreau* nevezetű Frantzia, a' ki az író penna készítésben különös talentommal bir, egész *Hollándiát* bé járni, 's maga mesterséget másokkal is közleni szándékozik. A' kinek kéz irását tsak egyszer meg látja, annak kezéhez őlly író pennát tud készíteni, a' minémüt senki rajta kívül nem. — Most *Hágában* mulat, és egy minútum alatt hat író pennát tsinál. — A' kinek tettik bizvást hozzá mehet mesterségének szemlélésére és tanulására.

Nagy Britannia.

A' *Wallisi* hertzeget és hertzeg affzonyt, a' kik közt valamely izetlenség támadt vala, a' király, a' *Yorki* hertzeg, és *Lord Thurlow* öszve békeltették. — Jul. 1-ső napján mind a' ketten meg látogatták a' királyi házat, 's együtt is ebédlettek a' királynál. — *London* és *Portsmouth* közt telegrafusok állitattak fel. — A' *Loyds* nevű kafféházban egynéhány vendégek fogadtak egymással, hogy három hólnap alatt békesség lészzen Európában. — Az élet arra újobban szaporodott, 's a' kenyérmértéke kissebbült. — A' Spanyol Status minister hertzeg *Alkudia* akként nyilatkoztatta ki magát a' *Madritban* lévő *Anglus* követnek,

hogy a' Spanyol Országi készültek egyedül arra tzeleznak, hogy a' korona jussai vissza szereztesse; hogy a' közönséges békesség siettetésék, és hogyha az Anglus király a' közönséges békesség elközlésétől, mellyet az egész emberi nemzet feletté sáhajt, tovább is idegenkedik, kéntelen lészzen a' Spanyol király azokkal a' hatalmasságokkal magát öszve kaptsolni, a' kik erővel is békességre fogják Angliát vinni. — *St. Lucia* szigetét *Amerikában*, és a' *Ceylon* szigetének *Columba* nevü erősséget a' napkeleti *Indiában* egészlen el foglalták a' *Brittusok*. — Az elsőbb ostromlásának egész ideje alatt 3 tizt, 63 köz ember áldozta fel életét; 34 tizt, 344 köz ember kapott sebet; 6 tizt 's 116 köz ember tévelyedett el. — A' *Morne Fortune* nevü erősségben 11 ágyút, 9 mazzár ágyút; két haubitzát, igen sok ágyú golyóbist, kártátsot, és 800 flintát találtak a' győzedelmes *Brittusok*. — Mind a' két szerentsés történetnek öröme ágyú ropogások által adatott a' nép tudtára *Londonban*.

Frantzia Ország.

Tsaknem minden *Párisi* közönséges levelek azzal ditsekednek, hogy a' *Kis Britanniai* és *Normandiai* Chouánsok fegyvereiket le rakván a' Respublika regementjeinel vettenek vólna szolgálatot — hogy a' *Hoche* Generális fő vezérlése alatt lévő truppok részszerént *Olasz Országba*, rész szerént a' felső *Rénusi* armádiához marsiroztak — hogy minden Fr. kikötő helyekben, de kiváltképen *Brestiában* és *Tulonban* sok hadakozó hajók épitetnek. — Az *Olasz Országból* *Párisba* küldett ritkaságokat, és természeti gyűjteményeket, a' tudományokra és mesterségekre ügyelő nemzeti *Institutum* gondviselésére bizta a' *Directorium*. Ezen *Institutumnak* igen hízeltkedő levelet küldött nem regiben *Henrich* Prussziai királyi hertzeg. — *Dümourier* arra kéri *Cámust*, hogy elközöllyön néki a' *Directoriumnál* kegyelmet, 's hazajába való szabados vissza menetelt. — Tsaknem min

den Olasz Országi fejedelmek meg esmérték már a' Fr. Respublika mástól való nem függéset, és valóságat. — A' Nápolyi király, és Római Pápa békesség szerzés végett Párisba küldött követjei Jul. 6-ikán érkeztenek oda, 's mingyárt hozzá fogtak a' reájok bizatott dolog eszköztéséhez. — A' Nápolyi lovas katonaság Jun. 26-ik napján vált el a' Cs. K. ármádiától. — Az öreg Tanáts azt végzette Jul. 28-ikán tartott gyűllésében a' voksnak töbsege által, hogy Drouet a' fő törvényték eleibe idéztessék, 's az előtt mentse magát az ellene mondott vádak ellen.

Buonaparte fő vezér következő értelmű levelet küldött a' Párisi Directoriumhoz Jun. 16-ikán. Polgár Directorok! A' Generál *Angerau* corpora Praeriálnak 28-ik (Jun. 16-ik) napján ment a' Pó vizén által *Borgoforte* mellett, és már *Meszidornak* első (Jun. 19-ik) napján *Bononiába* vólt, holott 400 Pápa katonát talált és küldött hadi fogságra. *Urbínóban* 50 ágyút, sok táborig munitiót, 500 vontsöü puskát, és két hólnapra 600 embernek való elégséges eledelt találtunk. — Az itten, *Modénában*, és *Ferrarában* talált táborig eszközök úntig elegendők lésznek *Mántua* ostromlására. — A' Pármában adatott 20 jeles képek már Páris felé utaznak. — *Barthelémy* polgár hozzá fogott a' *Bonóniai* ritkáságok kiválasztásához — innen is 50 darabot szándékozik el vinni, a' mellyek közt vagon a' Sz. *Caecilia* festett képe, ama hires Olasz Országi festő *Angelos Mihály* munkája, mellynek vissza nyereséért egy milliom ígirtetett, de mi vissza nem adtuk. — Páviába küldetett természet vizsgáló nagy tudósaink sok ritkáságokkal fogják természetes tárainkat szaporítani. — Ekkor küldötte meg a' Sz. Pápával szerzett fegyverfeszünés pontjait is.

Párisból írják, hogy *Moreau* Fr. Generálisnak *Kéhlnél* lett által jöveletekor 8850 főből állott a' *Condé* hertzeg corpora; hogy Gr. *Lille*, az az *XVIII. Lajos* király is annál vólt, és tellyésséggel el nem akart attól távozni — hogy az egész ud-

vara 20 személyből álló legyen, és mindenkor *Condé* hertzeggel ebédel — hogy nem régiben is egy hirdetményt adott ki, 's tétetett közönségessé azon corpusnál, mellyben arra serkenti a' Republikánusokat, hogy állyanak vissza hivségére. Sok nyomtatványt küldött abból titkon a' Fr. armádiához, és Fr. Országba is hanem sokkal kevesebb haszonnal mint sem reménylette, és képzelte volna magának.

Magyar Ország.

Munkátsról Jul. 9-ik napján. Az Ungvári H. C. T. Gyülekezet temploma mostanában szenteltetett fel, sok különböző vallású egyházi és világi úri Rendek jelenlétekben, a' melly alkalmazással, Kaposi Prédikátor Tiszt. *Diósi Pál* úr igen épületes prédikátziót, Tiszt. *Póts Pinkótz*i Prédikátor úr pedig, szép óratziót mondtak a' halgatóknak tökéletes meg elegendésekkel. Nagy méltóságú *Munkátsi* Püspök, Fő Tiszt. *Batsinszky András* úr Eö Excellentziája, valamint ennekelötte sok izben, és esetekben, úgy most is követésre méltó példáját adta felebaráti szeretetének, és keresztényi türedelmének az által, hogy az említett *Munkátsi* Ref. templomnak mind építésére, mind fel-szentelésére, szép summát méltóztatott adakozni, 's egyfersmind maga képében két Canonikust küldeni a' templom fel-szentelésnek megtisztelésére, melly különös kegyelmességéért nemcsak a' jelen vólt, hanem a' távollévők is, ezer meg ezer áldást mondnak Ö Excellentziája fejére, a' következő maradékok pedig, háládással fognak jótéteményéről emlékezni.

Gömör Vármegyéből E. Bástról Jul. első napján.

A' Magy. Országai parasztság azt tapasztalta az idej plántákon, hogy a' természet rendkívül munkálkodik a' gyümölcsök hozásában, mert a' tök, ugorka, és dinnye, minekelötte még virágozottak volna, már gyümölcsöket hoztak, mellyeknek a' végén bizonyos bimbó forma tokotska látszik, de az is igen kitsin, mellyből a' virágnak

kellene ki búvni. — Es ez, midőn öt 's hat levél ki jött volna a' gyökérből, már tapasztaltatott. Hasonlót tapasztaltam magam is a' kukuritzán, a' melly mindjárt az első kapállás után, minekelőtte vagy virágzott, vagy bojtozott volna, már a' tsőjét mutogatta. — Ezen rendkívül való jelenések méltók vólnának a' természet vizsgáló böltsek nyomozására, engemet pedig valójában meg győztek arról, hogy nemtsak rendes, hanem gyakorta rendkívül való úton és módon is munkálkodjék a' természet, mert itt valóban azt mondhattuk, hogy a' fiú meg előzte az atyát lételeiben.

Tudósittást.

Ladvoeat Apaturnak Párisban Sorbonnai Doctor' Professor és Bibliothecáriusnak Historiai Dictionariuma, mellyben a' régi Patriarcháknak, Tsászároknak, Fejedelmeknek, Hadi vezéreknek, Vitézeknek, Pogány Isteneknek, Herosoknak, Pápáknak, Ekklesiái Atyáknak, Püspököknek, Érsekeknek, Cardinalisoknak, Szenteknek, Szerzeteseknek, Historicusoknak, Poetáknak, Oratoroknak, Theologusoknak, Philosophusoknak s. a' t. egy szóval mindenféle tudományban, mesterségben, állapotban hires embereknek életek, írásaik, munkájik le irattatnak, Magyar nyelyre fordította, és sok meg bővitéssel ki botsátotta *Mindszenti Sámuel*. Komáromban 1796.

Ezen munkának I. II. III. IV. V. Darabjai már ki jöttek Komáromban in 8o majori *Petit Garmond Antiqua* nevű új betűkkel. Az I. Darab. az A — B: a' II. a' C — D: az harmadik az E. F. G: a' IV. az H. I. K. L: az V. az M. N. O. P. Alphabetumú Articulusokat foglalja magában. Az VI. és utólsó Darabban a' Q. R. S. T. U. X. Y. Z. V. W. Alphabetumú Articulusok lesznek, 's a' jövő 1797. esztendőre el készül. Az V-dik Darabnak, melly mintegy, 40 Arcusból áll, az árra 1 Rforint 45 xr. És így a' már készen lévő öt Darabnak árra 7 Rforint 15 xr. Az VI-dik Darabnak árra is 1 Rforint 45 xr. lesz. És így az egész hat Darabnak árra 9 Rforint. Én a' könyvet olyan árra határoztam, melly-

nél illy sok költségbe került munkát alább szállítani nem lehetett. Nem is drágálhatja senki, a' ki meg gondolja, hogy a' Német Ladvocatnak arra a' Könyvárosoknál 20 Rforint, mellynél pedig a' Magyar tökéletesebb.

Ladvocatot el végezvén *Vosgien* Apátúrnak *Geographiai* Dictionariumát szándékozom ki adni, mellyben a' világon lévő minden országokat, városokat, helyeket az azokban lévő nevezetes' dolgokkal fel lehet találni.

Midőn Ladvocatnak ki adása felől a' Publicumot leg először tudósítottam: a' két Magyar Hazán kívül, Német, Tseh, Morva, Lengyel, Tót és Horvát Országból is irtak némellyek hozzám. Ezen érdeemes személlyeket kérem, hogy a' jövő 1797 új esztendőig méltóztassanak engem tudósítani, mitsoda úton és módon küldhessen el hozzájuk az exemplárokat. A' mi a' Tót és Horvát Országban lakókat illeti, azoknak számokra, ha magokat levelek által új esztendőig jelentik, Zágrábba az ott való *Academiában* Magyar nyelvet és *Litteraturát* tanító *Sagh György* Professor Úrhoz le küldöm. Komárom 18. Jul. 1796.

Mindszenti Sámuel:

Hir-adás egy Ló-orvosi Könyvről.

Melly nagy hasznára, külömbféle könnyebbségére, és néminémű gyönyörűségére legyenek a' lovak az emberi Nemzetnek, minden ember könnyen által-látja, nem-is szükség arról szót szaporítani, de az-is tudva vagyon, hogy ezen haszon, és a' gazdáknak szorgalmatos fáradságok a' lovak mellett sokszor illy drága barmok nyavalyájok's egyéb szerentsétlenségek által elvesznek. A' mindennapi tapasztalásból tudhatjuk, hogy sokszor az ember egy nyavalyát a' rendes és próbált orvosságok által könnyen kevés költséggel elhárithat barmaitól; de ha a' tudatlan falusi kovácsok kezékre bizzuk a' ló gyógyítást, többire bizonyossan a' tzigány húzza-le a' bőrét. Ezek az okok, és kedves Hazájához-való szeretet Polgár

társainak használni, ösztönözte Tisztelendő *Német Mihály Sövényházi Plébános* Urat, (a' ki már a' Magyar Haza előtt a' selyem juhokról irt könyvéről, 's más írásról esmértes) *Báró Szind Úrnak Ló-orvosi könyvét magyarra fordítani.*

Báró Szind Ur, egy lovas Regementnek Obestere, egyszersmind a' Coloniali Választó Hertzegnek Fő-Údvari-Lovász-Mestere, őlly hires ló-orvos vala, hogy ötet abban az időben a' Királyi Frantzia sereg arra kérte, hogy ezen könyvet számára el készíteni ne terheltetne. Elsőben Frantzia nyelven jött e' munka világ eleibe, melly a' nevezett seregnél el-ösztatott, és többlör ki-nyomtatódott. Utóbb Hazájához 's Hazafiaihoz való szeretete arra indította az említett szerzőt, hogy némelly jobbitásokkal Német nyelven ki-nyomtatassa, és már a' negyedszer való Német nyomtatványt fordította a' fellyebb nevezett *Plébános* Ur magyarra.

Mivel ezen Munka őlly közönséges hasznot foglal magában, és mindenektől, a' kik esmérik, a' tapasztalt gyógyítások miatt nagyra betsültek; lehetek talám őlly reménységgel, hogy mind a' két Magyar Haza jó néven vesszi, 's közhaszonra fordítani fogja, meg-is vagyok győzöttetve, hogy Országunkban, melly sokkal alkalmatossabb más Országoknál a' barom nevelésére, és a' hol még a' tudós Ló-orvosok igen ritkán találtnak, ezen szükséges könyvet minden Helység haszna-vehetővé teszi. Azért mind az érdemes *Fordító* Ur, mind a' ki-adó reménylik, hogy az Orzágnak és közönségnek különös hasznot hajtanak igyekezetjekkel; mert ezen könyv segítségével minden ember lovainak nyavalyáit nemtsak meg-esmérheti, hanem könnyen maga-is, vagy más által meg-gyógyíthatja. Még a' lovaknak lábok el-törésének meg-gyógyítása módja rézre vagyon mettzve, és a' könyv eleibe helyheztetve. 8 rétből, az árra 36 krajtzár.

Wéber Simon Péter,
Pozsonyi könyv-nyomtató.